

1. Joonisel on kujutatud loodusvööndeid vastavalt aasta keskmisele temperatuurile ja sademete hulgale. Mis loodusvööndeid tähistavad numbrid joonisel?

5 p

- 1 *Rohtlad*
- 2 *Okasmetsad*
- 3 *Laialehelised metsad*
- 4 *Ekvatoriaalsed vihmametsad*
- 5 *Tundra*

2. Kujutatud tööstusprotsessi on võimalik seostada Maal toimuva loodusliku protsessiga.

Mis protsessiga? Selgitage.

Kokku: 7 p

Max punktid, kui on välja toodud ookeanilise ja mandrilise laama kokkupõrge ning raskema ookeanilise laama sukeldumine kergema mandrilise laama alla ning ookeanilise laama hävimine / sulamine vahevöös.

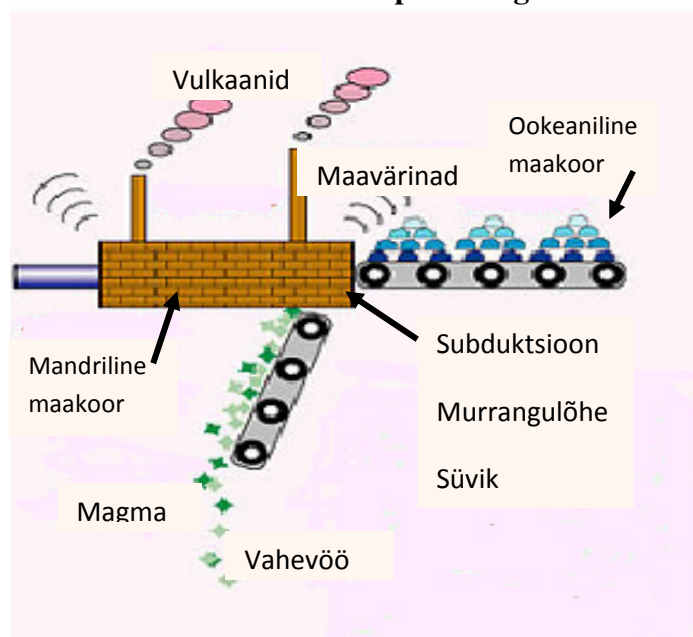
2 p

Kirjutage joonisele õigesse kohta vastava protsessiga seotud mõisteid. Mõiste peab olema seotud kohaga joonisel.

a 0,5 P  
Max 4 p

Nimetage 2 piirkonda, kus selline nähtus esineb. Lõuna-Ameerika läänerannik / Vaikse ookeani kagurannik; Aasia idarannik / Aasia kagurannik / Vaikse ookeani läänerannik jms (õpilane võib nimetada ka riikide rannikuid, kasutades õigeid ilmaari)

a 0,5 p



3. Kui kõrgel asub lennuk, kui lennukõrgusel on välistemperatuur  $-37,8^{\circ}\text{C}$  ja maapinnal on temperatuur  $18^{\circ}\text{C}$  ?

9300 m

1p

Mis on 1500 m kõrgusel õhurõhk, kui maapinnal on normaalrõhk? 610 mm/Hg 1p

Selgitage, mis on muutuste põhjuseks?

$T^{\circ}$  langeb  $\sim 6^{\circ}$  1000m kohta ( $0,6^{\circ}$  100m), sest kaugenetakse õhku soojendavast aluspinnast. 1p

Õhurõhk langeb  $\sim 10$  mm/Hg 100m kohta, sest kõrguse suurenedes väheneb Maa külgetõmbejõud ja õhk hõreneb 1p



4. Kuidas on see maastik kujunenud? Selgitage, mis tegurid on seda soodustanud.

Kokku: 3p

Pildil on uhtorud.

1 p

Soodustavad tegurid: pinnavesi (sademed)

kallakpind

pehme pinnas

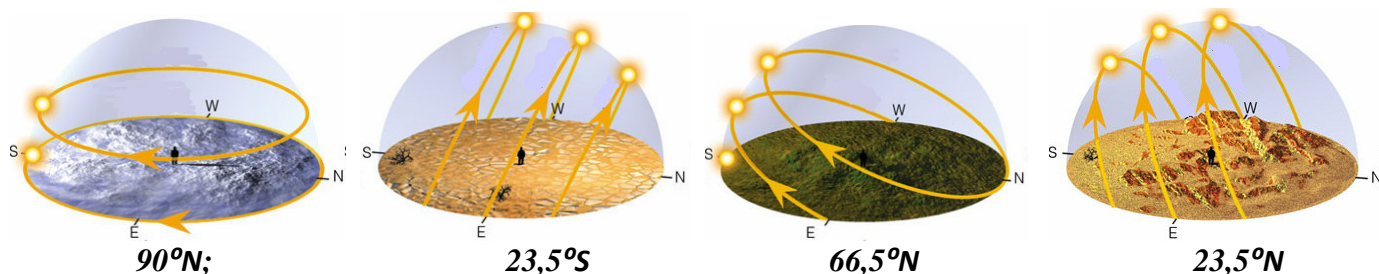
taimkatte puudumine a 0,5 p

Max punktid saab, kui kõik tegurid on nimetatud ja loogiliselt seostatud.

5. Joonistel on kujutatud Päikese liikumist ja asendit keskpäeval pööripäevadel erinevatel laiuskraadidel. Tehke laiuskraadide loetelust valik ja kirjutage joonise alla, mis laiuskraadi joonis iseloomustab:

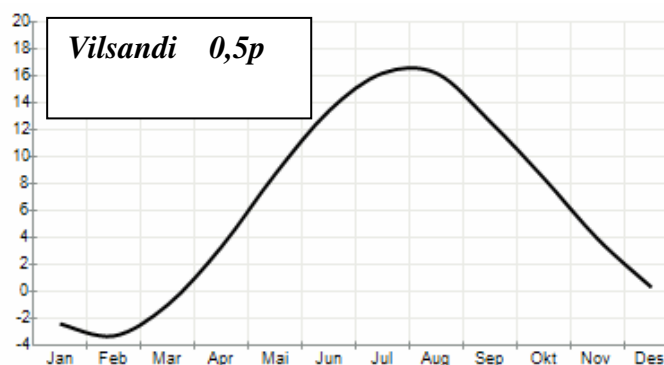
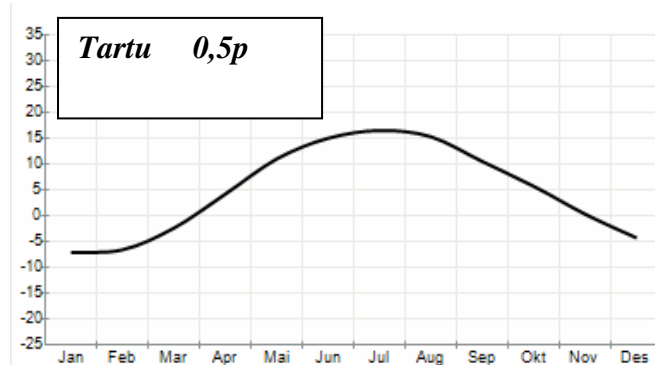
4p

0°; 90°S; 90°N; 66,5°S; 66,5°N; 23,5°S; 23,5°N; 60°N



6. Kirjutage kliimadiagrammile, kumb neist on iseloomulik Tartule, kumb Vilsandile. Põhjendage.

4p

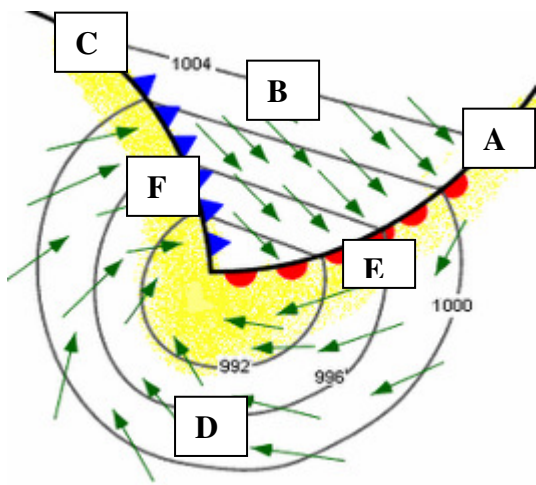


Põhjendus:

3p

Tartu asub merest kaugemal ning talved on külmemad ja temperatuuriamplituud on suurem või Vilsandi on merele lähemal ning talved on soojemad ning temperatuuriamplituud on väiksem

Max punktid, kui on seostatud asendi erinevused temperatuuriga talvel ja aastase temperatuuriamplituudiga.



7. Skeem iseloomustab õhu liikumist tsüklonis 1 p

Kirjutage, mis tähed joonisel kujutavad a 0,5 p 6p

sooja õhu sektorit: B

külma õhu sektorit: D

sooja fronti: A

külma fronti: C

hoogsademeid: F

laussajuala: E

Mis poolkera kohta joonis kehtib? Lõunapoolkera 1p

Selgitage: *Õhu liikumine toimub päripäeva (põhjapoolkeral vastupäeva)*

*Külma õhu sektor on tsükloni lõunapoolses osas (põhjapoolkeral põhjapoolses osas)*

*Sooja õhu sektor on tsükloni põhjapoolses osas (põhjapoolkeral lõunapoolses osas) jms*

Piisab ühest põhjendusest 1p



8. Levinud on legendid kummalistest tundmatutest viljaringidest. See maastik on kujunenud inimtegevuse tagajärjel. Millega on tegu ja kus seda võib kohata?

2p

*Ringniisutusüsteemid ariidsetel kõrbealadel.*

*Taolist niisutust kasutatakse ka rohtlates (näit USA-s)*

9. Mis on selle koomiksi sisuline tähendus? 2p

Märksõnad, mis on seostatud: a 0,5p

*demograafiline plahvatus, kõrge iive, suur sündimus, suremuse langus, paljulapselised pered, rahvastiku noorenemine, rahvaarvu kiire suurenemine jms*

Mis maailma regioonidele on selline olukord iseloomulik? 1p

*Aafrika, Lõuna – Aasia jms* a 0,5p

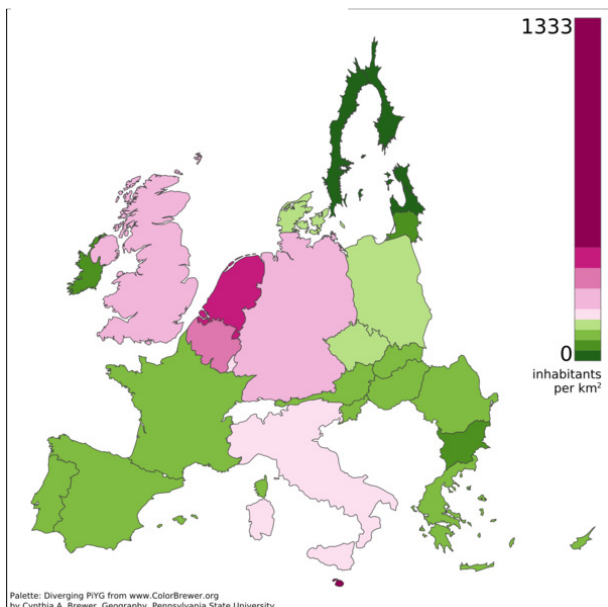


4P

Selgitage, mis probleemid kaasnevad:

- 1) Üterahvastatus ... maaressursside puudus ...
- 2) Toidupuudus ... näljahädad
- 3) Puhta vee puudus ...
- 4) Haiguste levik ... meditsiiniabi puudus
- 5) Haridustaseme langus ...
- 6) Tööpuuduse kasv ... elatustaseme langus jms

1 punkt iga erineva nimetatud aspekti eest



10. Mis näitajat kaardil kujutatakse?

*Rahvastiku tihedus / asustustihedus EL riikides.*

2p

Kui pole välja toodud EL, siis 1p

Mis regioonis ja mis põhjustel on see näitaja väikseim?

2p

*Põhja-Euroopas (Põhjariikides, Baltiriikides) 0,5p*

*Iga loodusliku või majandusliku põhjenduse eest 0,5p*

11. Prantsusmaa on turistide poolt enimkülastatav riik maailmas, kuid turismindusest saadavate tulude poolest ületab USA teda rohkem kui kahekordselt Selgitage, mis on selle põhjuseks?

5p

*USA on väga suur riik, vahemaad suuremad ning ta on kaugel kõrge elatustasemega Euroopa riikidest, kust on pärit suur osa välituristidest. Seepärast viibivad nad siin kauem ja kulutavad ka raha rohkem elamiseks, transpordiks. Prantsusmaal viibivad turistid lühemat aega.*

*Põhjalik selgitus 2p*

Selgitage väidet, et turism on tundlik majandusharu ja tooge välja mõjutegurid:

*Turistide hulka ja saadavaid tulusid mõjutavad ja vähendavad mitmed looduslikud ja sotsiaal-majanduslikud tegurid:*

- 1) looduskatastroofid (tsunami, üleujutused, maavärinad,
  - 2) ilmastik (suusakuurortides lumepuudus, merekuurortides jahe vihmane suvi ...)
  - 3) majanduslangus ja elatustaseme langus
  - 4) poliitiline ebastabiilsus (terrorioht, kodusõjad, viisaprobleemid ...)
  - 5) transpordiprobleemid ja –seisakud (näit lennutranspordi seiskumine Islandil toimunud vulkaanipurske ja vulkaanilise tuhapilve tõttu)
- ... jms*

*Iga erinev aspekt koos selgitusega 1p*

2p

12. Mida tähistavad järgmised mõisted?

Vandel: *elevandiluu*

Kopra: *kookospähkli kuivatatud viljaliha*

Rosin: *kuivatatud viinamari*

Briljant: *lihvitud teemant*

**KOKKU 53 P**